

Sygn.akt III AUa 1249/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O.

przy udziale zainteresowanych: K. J., T. J.,

D. J., M. K. (1), P. K., W. K., M. K. (2) i S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne należne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O.

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 24 września 2012 r. sygn. akt IV U 2044/12

I. **oddala apelację;**

II. **odstępuje od obciążania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. obowiązkiem zwrotu na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. kosztów zastępstwa procesowego za II Instancję.**

sygn. akt III AUa 1249/12

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 21 czerwca 2012 r. wydanymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (teksty jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.), § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jednolity: Dz. U. z 1996 r., Nr 70, poz. 335 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych

ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r., Nr 164, poz. 1027 ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził w stosunku do: K. J., T. J., D. J., M. K. (1), P. K., W. K., M. K. (2) oraz S. K. nową podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe), ubezpieczenie zdrowotne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne należne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika (...) Spółka z o.o. wskazując, iż płatnik nie uwzględnił w podstawie wymiaru otrzymanych bonów w miesiącu grudniu 2008 r. i w grudniu 2009 r. W ocenie organu rentowego wobec niezastosowania przez zakład pracy właściwych kryteriów podziału środków, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, bony pieniężne otrzymane przez pracowników stanowią podstawę wymiaru składek na poszczególne ubezpieczenia.

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. w odwołaniu od powyższej decyzji wniosła o jej zmianę i ustalenie, że wypłacone bony pieniężne nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie z uwagi na regulację § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, w myśl której świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie stanowią podstawy wymiaru składek.

Zainteresowani nie zajęli stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy w Olsztynie sprawy dotyczące wyżej wymienionych zainteresowanych połączył do wspólnego rozpoznania i prowadził je pod sygn. IV U 2044/12.

Wyrokiem z dnia 24 września 2012 r. w sprawie o sygn. akt IV U 2044/12, Sąd Okręgowy w Olsztynie zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz wysokości składki na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu zatrudnienia zainteresowanych na podstawie umowy o pracę u płatnika (...) Spółki z o.o. w O. nie uwzględnił bonów pieniężnych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych wypłaconych w grudniu 2008 r. i grudniu 2009 r.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że (...) Spółka z o.o. w O. zatrudnia na podstawie umowy o pracę kilkudziesięciu pracowników, w tym zainteresowanych. W Spółce istnieje Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, ze środków którego w grudniu 2008 r. oraz w grudniu 2009 r. wszystkim pracownikom zostały wydane bony przedświadczone, których wartość została uzależniona od ilości osób w rodzinie. Wartość tego świadczenia wynosiła 150 złotych, lub iloczyn tej wartości i liczby członków rodziny (małżonek i dzieci). Taki sposób przyznawania bonów świadczeniowych został zaakceptowany przez pracowników, nie zgłaszano zastrzeżeń do zasad podziału środków z Funduszu. W (...) Spółce z o.o. w O. w okresie od dnia 1 maja 2007 r. do dnia 1 lipca 2009 r. obowiązywał regulamin ZFŚS. W § 4 w/w regulaminu określono rodzaje świadczeń realizowanych z funduszu. Nie przewidziano w nim wprost bonów świadczeniowych, jednakże określono, że mogą być wypłacane inne świadczenia rzeczowe lub okolicznościowe służące zaspokajaniu potrzeb socjalnych pracowników i ich rodzin (§ 4 ust 1 pkt 6 w/w regulaminu). Zgodnie z § 5 ust 2 w/w regulaminu przyznawanie świadczeń jest uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej, materialnej i mieszkaniowej. W pierwszej kolejności świadczenia przyznawane są uprawnionym o niskich dochodach, samotnie wychowującym dzieci, opiekującym się dziećmi i członkami rodziny wymagającymi specjalnej troski lub leczenia. Nadto regulamin uzależnia wypłatę świadczeń od złożenia przez pracownika oświadczenia o przypadającym dochodzie na członka rodziny. Zastrzeżono jednak, że warunek ten dotyczy innych świadczeń, niż określone w § 4 ust 1 pkt 6 w/w regulaminu. Z dniem 1 lipca 2009 r. wprowadzono nowy regulamin ZFŚS. Dotychczasowa treść § 4 ust 1 pkt 6 została ujęta w § 4 ust 1 pkt 8, zaś zapis zawarty w § 5 ust 2 pozostał niezmienny.

Zgodnie z dalszymi ustaleniami Sądu Okręgowego pracodawca dysponował przy przyznawaniu bonów świadczeniowych danymi dotyczącymi dochodów pracownika i jego małżonka oraz ilością posiadanych dzieci na utrzymaniu. Ustalony stan faktyczny nie był pomiędzy stronami sporny, co nie oznacza, że strony nie interpretowały go odmiennie. (...) Spółka z o.o. w O. podkreślała, że pracodawca posłużył się kryterium rodzinnym i życiowym, zaś organ rentowy stał na stanowisku, iż wszystkie trzy kryteria wymienione w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych muszą być spełnione równocześnie. Kwestią istotną dla rozstrzygnięcia sprawy

było stwierdzenie, jak należy potraktować otrzymane przez zainteresowanych bony pieniężne, czy jako świadczenie socjalne, czy też jako dodatkowy przychód podlegający oskładkowaniu. Powołując się na treść art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, Sąd Okręgowy wskazał, iż pomoc z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych musi być uzależniona od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika. W dalszej kolejności Sąd I instancji dokonał szerokiej analizy orzecznictwa sądowego dotyczącego kwestii wydatkowania środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w kontekście problematyki oskładkowania w/w środków. Odnosząc się natomiast konkretnie do bonów towarowych, Sąd Okręgowy stwierdził, że są one powszechnym sposobem wydatkowania zasobów ZFŚS. Na tle tego rodzaju działalności socjalnej istnieje konieczność zindywidualizowanej oceny, czy pracodawca przyznając bony świąteczne stosował kryteria określone w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Jak podkreślił Sąd I instancji świadczenie to z jednej strony ma charakter okazjonalny, z drugiej zaś polega na przysporzeniu majątkowym. Akcentując wyłącznie jedną z tych cech, można dojść do przeciwstawnych wniosków. Zakładając, że kryteria socjalne mają charakter konkurencyjny, a ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych dopuszcza autonomię przy redystrybucji środków, w ocenie Sądu Okręgowego należy przyjąć, że przy rozdziale bonów dopuszczalne jest połączenie majątkowego i rodzinnego czynnika, a także skoncentrowanie się wyłącznie na ostatnim kryterium. Może więc wystąpić stan faktyczny, co ma miejsce w przedmiotowej sprawie, w którym rozdział bonów świątecznych został oparty na ilości osób w rodzinie. Jest przy tym oczywiste, że w tym wypadku pracodawca pominął kryterium majątkowe, lecz nie można z kolei tracić z pola widzenia, że nawiązał do czynnika rodzinnego. Przyjęcie takiego rozwiązania wydaje się zrozumiałe, jeżeli zważyć, że przedmiotowe bony pozostają w związku funkcjonalnym ze świątami. Sąd I instancji zauważył, że przepis art. 8 ust 1 w/w ustawy wskazuje na sytuację rodzinną, przy czym zwrot ten jest niedookreślony. Może zatem oznaczać konieczność uwzględnienia stanu rodziny (ilości osób na utrzymaniu), ale zasadne jest również twierdzenie, że odnosi się do rodziny jako całości, za którym to znaczeniem opowiedział się Sąd Okręgowy. W tym ujęciu nie można również pominąć, że uwarunkowania kulturowe i obyczajowe Polaków wskazują na rodzinny charakter Świąt Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy. Powszechnie akceptowane jest wystawne i podniosłe przeżywanie tych świąt, co wiąże się z kosztami, których wysokość koresponduje z liczebnością rodziny pracownika. Zdaniem Sądu Okręgowego w powyższych okolicznościach zastosowanie wyłącznie kryterium rodzinnego spełnia wymogi zawarte w art. 8 ust 1 w/w ustawy. Pogląd organu rentowego, że w świetle § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe muszą zostać spełnione wszystkie kryteria socjalne, nie jest trafny. Po pierwsze nie wynika on z treści przepisu art. 8 ust. 1 w/w ustawy, a tym bardziej z treści § 2 ust. 1 pkt 19 w/w rozporządzenia. Po drugie jest on nielogiczny, zważywszy na to, że jedno kryterium dotyczy okoliczności losowych, zatem jego zaistnienie ma charakter wyjątkowy. W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Od powyższego wyroku apelację wniósł organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

- 1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na stwierdzeniu, że norma tam zawarta zwalnia z obowiązku opłacania składek świadczenia pochodzące ze środków przeznaczonych przez pracodawcę na cele socjalne – przy czym nie ma znaczenia, czy zostały one rozdysponowywane w oparciu o kryteria określone w ustawie z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych,
- 2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że kryteria socjalne wymienione w tej normie nie konkurują ze sobą, nie pozostają względem siebie w koniunkcji, zatem mogą być stosowane oddzielnie – w zależności od istoty świadczenia, czy usługi z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Wskazując na powyższe zarzuty, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołań od decyzji organu rentowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację (...) Sp. z o.o. wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i na ich podstawie wywiódł trafne wnioski. Sąd Apelacyjny w całości aprobuje stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

W niniejszej sprawie zainteresowani będący pracownikami Spółki (...), tj.: K. J., T. J., D. J., M. K. (1), P. K., W. K., M. K. (2) oraz S. K. otrzymali w grudniu 2008 r. lub grudniu 2009 r. (bądź też dwukrotnie) bony pieniężne z okazji Świąt Bożego Narodzenia. Świadczenia te zostały zainteresowanym przyznane przez zakład pracy w ramach działalności socjalnej, zdefiniowanej w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Stanowiły również świadczenia ulgowe, w rozumieniu art. 8 ust. 1 w/w ustawy, zgodnie z którym przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu, czyli od spełniania tzw. kryterium socjalnego.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do oceny, czy Spółka (...) zastosowała wystarczające kryteria przy podziale świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a w konsekwencji, czy były podstawy do zwolnienia od obowiązku ustalenia i odprowadzenia składek na rzecz ZUS od wartości tych świadczeń na mocy § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczególnych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, według którego podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Tym samym regulamin powinien respektować i doprecyzować, jako *lex specialis*, zawartą w art. 8 ust. 1 w/w ustawy zasadę podziału świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych na rzecz pracowników, w oparciu o analizę ich sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej.

W Spółce (...) w 2008 r. obowiązywał regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, który wszedł w życie z dniem 1 maja 2007 r., zaś od dnia 1 lipca 2009 r. wszedł w życie nowy regulamin, częściowo uzupełniony w stosunku do poprzedniego, który był podstawą wypłaty świadczeń w grudniu 2009 roku.

W § 4 ust. 1 regulaminu, stanowiącego podstawę wypłaty świadczeń w grudniu 2008 r. przewidziano, że środki funduszu przeznacza się na finansowanie lub dofinansowanie wypoczynku organizowanego we własnym zakresie (wczasy pod gruszą), krajowego lub zagranicznego wypoczynku pracowników i ich rodzin w formie wczasów pracowniczych, wczasów profilaktyczno – leczniczych albo wycieczek zakupionych przez osoby uprawnione bądź przez pracodawcę, wypoczynku dzieci i młodzieży w formie kolonii letnich zimowisk, obozów, biletów wstępu na imprezy artystyczne, kulturalne, rozrywkowe lub sportowe, pomoc rzeczową i finansową w szczególnych wypadkach losowych, innych świadczeń rzeczowych lub okolicznościowych nieprzewidzianych w pkt 1-5, służących zaspokajaniu potrzeb

socjalnych pracowników i ich rodzin. W myśl ust. § 5 ust. 2 regulaminu przyznawanie świadczeń uprawnionym zależy od ich sytuacji życiowej, rodzinnej, materialnej i mieszkaniowej.

W § 4 ust. 1 regulaminu stanowiącego podstawę świadczeń w grudniu 2009 r. wskazano, że środki funduszu przeznacza się na finansowanie lub dofinansowanie wypoczynku zorganizowanego we własnym zakresie (wczasy pod gruszą), krajowego lub zagranicznego wypoczynku pracowników i członków ich rodzin w formie wczasów pracowniczych, wczasów profilaktyczno – leczniczych albo wycieczek, zakupionych przez osoby uprawnione bądź przez pracodawcę, wypoczynku dzieci i młodzieży w formie kolonii letnich, zimowisk, obozów, biletów wstępu na imprezy artystyczne, kulturalne, rozrywkowe lub sportowe, całkowitego lub częściowego zwrotu kosztów ponoszonych przez nich z tytułu korzystania przez ich dzieci ze żłobków, przedszkoli lub innych placówek opiekuńczo- wychowawczych w wieku przedszkolnym, całkowitego lub częściowego zwrotu kosztów ponoszonych przez nich z tytułu uczestnictwa w odpłatnych szkoleniach, zajęciach dydaktycznych, edukacyjnych i rekreacyjnych dzieci uprawnionych pracowników, w szczególności uczestnictwa w ogniskach szkolnych, muzycznych, zajęciach sportowych, zajęciach dydaktycznych z zakresu nauki języków obcych, kursów prowadzonych przez wyspecjalizowane placówki, a także wydatków na pomoce naukowe i dydaktyczne (książki, sprzęt dydaktyczny), pomoc rzeczową i finansową w szczególnych przypadkach losowych oraz pozostawania przez pracowników i ich rodziny w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskiego dochodu lub będącej następstwem przypadków losowych, które dotknęły pracownika, jego rodzinę lub niektórych jej członków, innych świadczeń rzeczowych lub okolicznościowych, nieprzewidzianych w pkt 1-5, służących zaspokajaniu potrzeb socjalnych pracowników i ich rodzin. W myśl ust. § 5 ust. 2 regulaminu przyznawanie świadczeń uprawnionym zależy od ich sytuacji życiowej, rodzinnej, materialnej i mieszkaniowej.

Mając na uwadze analizę sytuacji rodzinnej i materialnej poszczególnych pracowników spółki (...) tj. wysokości uzyskiwanych przez nich dochodów przypadających na jedną osobę w rodzinie i wartości przyznanych bonów pieniężnych, w ocenie Sądu Apelacyjnego należało przyjąć, że zakład pracy zdywersyfikował wartość wypłacanych bonów w zależności od dochodu i wielkości rodziny pracowników. Zainteresowani T. J., S. K., M. K. (2), M. K. (1) oraz P. K. otrzymali bonusy w wysokości 150 złotych, K. J. oraz W. K. – w wysokości 300 złotych, zaś D. J. – w wysokości 450 złotych. Oświadczenia o sytuacji rodzinnej i majątkowej pracownicy Spółki składali co roku w okresie urlopowym na dzień 31 maja. Stąd też należało uznać, że wbrew zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy nie naruszył art. 8 ust. 1 ustawy w zw. § 6 ust. 4 i in. regulaminu, bowiem środki z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych zostały rozdysponowane w oparciu o kryteria określone w ustawie.

Wbrew pogładowi Sądu Okręgowego, należy zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego, że kryteria socjalne wymienione w art. 8 ust. 1 ustawy nie konkurują ze sobą, a powinny być stosowane łącznie. Prawidłowa interpretacja art. 8 ust. 1 w/w ustawy nie zezwala na przyznanie przez pracodawcę świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych pracownikom w takiej samej wysokości, z pominięciem indywidualnej analizy ich sytuacji pod kątem wskazanego w tym przepisie kryterium socjalnego. Takie przyzwolenie byłoby bowiem traktowane – jak trafnie wskazuje doktryna – jako przyznanie dodatków do wynagrodzenia. Przepis ten wyraźnie określa związek pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. To powiązanie może oznaczać tylko jedno: im gorsza jest sytuacja osoby uprawnionej, tym wyższe powinno być świadczenie. Nakłada to na przyznających świadczenia obowiązek indywidualnej (w żadnym wypadku zbiorowej) kwalifikacji wniosków (A. Martusiewicz, Komentarz do art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, stan prawny na dzień 1 października 2011 r.). Świadczenie ulgowe, w przeciwieństwie do pozostałych sposobów wydatkowania środków funduszu, powinno mieć zawsze indywidualnie określonego adresata, gdyż jego przyznanie uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej beneficjenta (Iwona Sierpowska „Nowe spojrzenie na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, Monitor Prawa Pracy nr 6/10). Wprawdzie zbliżona sytuacja materialna i rodzinna pracowników może prowadzić do uznania, że przyznanie im omawianych świadczeń w tej samej wysokości nie narusza art. 8 ust. 1 w/w ustawy, to jednak winna być ona rozpatrywana indywidualnie w sposób przewidziany w regulaminie. Przyznanie świadczenia poza wymaganym trybem - nawet za zgodą organizacji związkowej - oznacza naruszenie przez pracodawcę regulaminu wykorzystania zakładowego funduszu świadczeń

socjalnych, a tym samym naruszenie art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

W wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 roku w sprawie sygn. akt I PKN 579/00 (OSNP 2003, nr 14, poz. 331) Sąd Najwyższy przyjął, że pracodawca administrujący środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, nie może ich wydatkować niezgodnie z regulaminem zakładowej działalności socjalnej, którego postanowienia nie mogą być sprzeczne z zasadą przyznawania świadczeń według kryterium socjalnego, tj. uzależniającego przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, że fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin, a także emerytów i rencistów. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach. Podkreślił również brak możliwości przyznawania ulgowych usług i świadczeń z Funduszu ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości, według zasady „każdemu po równo”. Doświadczenie życiowe wskazuje zarazem na niewielkie prawdopodobieństwo, by dwie osoby uprawnione pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwalałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości. Tym bardziej więc możliwość taką należy wykluczyć, gdy uprawnionymi jest kilka, kilkanaście czy kilkadziesiąt osób.

Spółka (...), wypłacając pracownikom boni pieniędzy z okazji Świąt Bożego Narodzenia, w przypadku każdego pracownika badała jego sytuację rodzinną i majątkową, co znalazło odzwierciedlenie w zróżnicowaniu bonów otrzymanych przez pracowników. Z zeznań prezesa zarządu Spółki – J. S. - złożonych w charakterze strony wynikało, że decydującym kryterium przy podziale bonów pieniężnych był stan rodzinny pracowników, większe rodziny otrzymywały boni w wyższej wysokości (k. 79 v.-80 v.).

Mając na uwadze powyższe, zasadnie Sąd Okręgowy uznał, że boni pieniądze wypłacone zainteresowanym zostały przyznane zgodnie z obowiązującym w zakładzie pracy regulaminem i przy uwzględnieniu kryteriów socjalnych tj. stanu majątkowego i rodzinnego pracownika, a zatem nie podlegały wliczeniu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak punkcie I wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. jak w punkcie II sentencji wyroku. Zgodnie z tym przepisem w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przy ocenie przesłanek, wskazanych w powyższym przepisie Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę szczególny charakter sprawy i fakt, że jest ona jedną z kilku tożsamyh spraw, w których stroną jest Spółka (...). Oznacza to, że nakład pracy pełnomocnika wnioskodawcy był niewielki, bowiem sprowadzał się do jednorazowego opracowania stanu faktycznego sprawy i argumentacji prawnej jeszcze na etapie postępowania przed Sądem I instancji. Stąd też, w ocenie Sądu Apelacyjnego, obciążenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kosztami zastępstwa procesowego Spółki za drugą instancję byłoby nieuzasadnione.